

Raporty naukowe dotyczące Odry po katastrofie i Biała Księga Polskich Rzek

Odra – debata obywatelska

Wrocław, 18.04.2023r

Radosław Gawlik

Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA, Koalicje: Ratujmy Rzeki, „Czas na Odrę”

Kontekst:

- a. **po katastrofie na Odrze zgodnie naukowcy i organizacje pozarządowe polskie i niemieckie domagają się w ramach odbudowy ekosystemu Odry wstrzymanie regulacji rzeki, zrzutów zanieczyszczeń w tym szczególnie soli oraz uruchomienia programów jej renaturyzacji.**
- b. **Wspierają to postanowienia WSA i NSA z 2023r(prawomocne) o wstrzymaniu budowy ostróg**
- c. **jedynie rząd i jego pełnomocnik ds. gospodarki wodnej minister Gróbarczyk, podtrzymują regulację Odry, która dodatkowo ma być wzmocniona i kontynuowana dzięki przygotowywanej „specustawie” dotyczącej inwestycji na Odrze**

Rząd i jego instytucje pokazują coś trudnego do zrozumienia, że nie będą stosować się do zaleceń naukowców oraz prawomocnych postanowień sądów...

Biała Księga Polskich Rzek- raport NGO o rzekach i gospodarce wodnej

- **Autorzy:** Client Earth – Prawnicy dla Ziemi, Frank Bold, OTOP, Greenmind, WWF Polska
- **Patronat:** Koalicja Ratujmy Rzeki, Koalicja „Czas na Odrę”
- **Stan:**
 - 1,1% polskich rzek spełnia kryteria „dobrego stanu” wyznaczone Ramową Dyrektywą Wodną. **Mamy zaledwie cztery lata na poprawę stanu pozostałych 98,9% (cel RDW - osiągnięcie „dobrego stanu wód” do 2027r**
- **Po co Księga?**

Na przykładzie katastrofy odrzańskiej pokazujemy szerszy problem: co w systemie zarządzania i monitoringu rzek w Polsce nie działa oraz co należy zmienić – zarówno w sferze prawnej, jak i praktycznej.

<https://www.clientearth.pl/media/enpbr451/2023-03-21-biala-ksiega-polskich-rzek-raport.pdf>

Rekomendacje 1

- 1) **Umieszczenie gospodarowania wodami w Ministerstwie Klimatu i Środowiska** jako wyraz zmiany myślenia o rzekach
- 2) **Rewizja dokumentów planistycznych** (związanych min z Ramową Dyrektywą Wodną- mniej hydrotechniki, betonu oraz budowy dróg wodnych, więcej strategii pro-przyrodniczych- rzeka jako żywy ekosystem nie kanał, więcej odporności na susze, powodzie, zmiany klimatu)
- 3) **Jasny podział kompetencji dotyczących gospodarowania wodą** (Wody Polskie łączą rolę państwowego zarządcy i regulatora (obszar władczy) z rolą skarbu państwa realizującego swój interes gospodarczy (obszar właścicielski). To niebezpieczne i społecznie szkodliwe połączenie)
- 4) **Ustawa szkodowa nie zastąpi systemu zarządzania kryzysowego**(ustawa wymaga czasu, zarządzanie kryzysowe musi szybko prowadzić do decyzji przeciwdziałających katastrofom)
- 5) **Wdrożenie skutecznego monitoringu wód** (*wdrożyć zintegrowany system monitoringu wód – nadzorowany przez jeden podmiot*, przywrócenie stosowania w ocenie stanu ekologicznego wód istotnych parametrów fizykochemicznych, które są niezbędne dla określenia tego stanu i monitorowania jego zmian – w tym przede wszystkim temperatury, zawartości zawiesiny ogólnej, pH oraz szeregu wskaźników charakteryzujących zasolenie, automatyczne stacje pomiarowe, bez takiego systemu poprawa jakości wód- realizacja celu RDW do 2027 wątpliwa)
- 6) **Poprawa systemu zgód wodnoprawnych** (dotyczy jednego systemu pozwoleń zintegrowanych i wodnoprawnych odnośnie do JCW)

Rekomendacje 2

- 1) Analiza i ocena skumulowanego wpływu wydawanych zgód wodnoprawnych na rzeki
- 2) Zrzut ścieków zależny od sytuacji na rzece
- 3) Kontrola pozwoleń wodnoprawnych
- 4) Realna ochrona wód w pozwoleniach zintegrowanych (rozporządzenie dot.np. techniki oczyszczanie ścieków zgodnego z pozwoleniem)
- 5) Zmiana statusu wód kopalnianych (objęcie wód kopalnianych definicją „ścieków”, określenie w rozporządzeniu sumy stężeń chlorków i siarczanów w wodach zasolonych wprowadzanych do rzek, w pozwoleniach wymóg retencjonowania solanek min 2 mies. przy niskich stanach wód, zwiększenie wymiaru opłat za wody zasolone)
- 6) Przywrócenie udziału organizacji społecznych w postępowaniach związanych z wydawaniem zgód wodnoprawnych

Dziękuję za uwagę!

Radosław Gawlik

Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA,
Koalicje: Ratujmy Rzeki, „Czas na Odrę”

rgawlik@eko.org.pl

